

ФЕОДОР МИХАЙЛОВИЧ ДОСТОЕВСКИ

По случай стогодишнината от неговото рождение

На 12 ноември тая година, бжлгарският народ, или по-право, бжлгарската интелигенция отпразнува стогодишнината от рождението на великия руски писател — романист Феодор Михайлович Достоевски, като устрои за тая цъл в столицата, а, вероятно, и в други градове на Царството, тжржествени събрания и литературни утра в негова чест и памет. С това бжлгарския народ доказа, че цени еднакво с другите по-напреднали в културно отношение народи, кждето Достоевски е сжщо на голяма почит, великите литературни творби и техните творци. Името Достоевски е извжрдно популярно у нас; неговите най-важни произведения са преведени на бжлгарски език и няма интелигентен бжлгарин, който да не е запознат с тях. Но Достоевски има голями почитатели и у другите народи. Сжчиненията му са преведени почти на всички езици, и по тях народите опознават великата и необятна страна, носяща името Русия.

Феодор Михайлович Достоевски е роден на 30 октомври 1821 година, в Москва. Татко му е бил лекар. Пжрвоначалното си образование той добил в един от най-добрите пансиони по онова време, а по-нататжшното — в инженерното училище, в Петербург. След като свжршил училището, Достоевски постжпил на джржавна служба, но скоро я напуснал и се предал изключително на писателство. Литературната известност на Достоевски почва от 1846 год. В тая година се появил напечатан неговия пржв роман: „Бедни хора“¹. В тоя роман, както и в много последующи свои сжчинения, Достоевски рисува сцени из живота на „унижените и оскжрбените“ и майсторски проявява сжчувствие кжм тях. В това отношение той напомня своя сжвременик, сжщо велик световен романист, Виктор Хюго, с когото ние запознахме своите млади читатели. Тая особеност — любов кжм жертвите на неустроения и все още тежжк за милиони люде на земята живот, е спечелила на Достоевски симпатии в много страни — но най-много в неговата родна страна, Русия, тжй препжлнена и тогава и днес с „унижени, оскжрбени, не-

щастни, бедни люде“. Тия симпатии са се проявили особно силно при неговото погребение в което е взело участие многохиляден народ, с най-топло и искрено чувство. Между многото венци имало и един от *руските деца*. Тоя венец е бил тжкмо на място, защото покойният обичал децата, умеял да чете в тяхните души и да разказва на вжзрастните какво е прочел той в тях. В последните му години негова заветна мисжл е била да издаде особна книжка за самите деца и юноши — като направи избор от своите сжчинения. Тая своя мисжл той не е могжл да осжществи, но други изпжлниха мечтата му. Книгоиздателството „Слово“, в Берлин, което между друго издава и една „Детска библиотека“¹ е направило един избор от произведенията му, достжпни за разбирането на децата и юношите, и ги е издало в един том под надслова: „Достоевский для детей“. Ние горещо препоржчваме тая книга, както и другите от сжщата библиотека на нашите млади читатели, особно на тия, които се ползват вече или искат да се ползват от руски език. В нея те, наистина, не ще намерят радост, веселие и смях, тжй при сжщи на детската вжзраст, а скржб и тжга. И на мнозина, може би, тая книга ще се види твжрде тежка за детско-юношеската вжзраст, защото, наистина, много се говори в нея за детската скржб, па и за всяка скржб. Но покойния не напразно е говорил, че има в сжчиненията му и радости — но само душевни, висши. Младите четци ще могат да разберат тия радости — може би, не по-зле от вжзрастните.

Скржбта не може и не бива да се скрива и от най-облагодетелствуваните от сждбата деца. Нека те от ранни детски години наберат сили да й противостоят. Нека се запознаят с ония деца, които никога не сж имали и понятие за благодат и домашна охолност, и които още от детинството си са се борили, може да се каже, с живота, за да стжпят

¹ Книгоиздателство „Слово“, Берлин, (адрес: „Slowo“, verlag, Berlin, Ulsteinhaus) е издало до сега следните книги от тая библиотека: „Тургенев для детей“, „Толстой для детей“, „Жуковский для детей“, „Достоевский для детей“. Всеки може да си ги достави направо от книгоиздателството или чрез наши книжари.

¹ Тая книга е преведена на бжлгарски от Олга Величкова. Книгоиздателство Г. Д. Юруков, София.